

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΩΝ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΟΔΗΓΟΣ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΟΥ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ

Επιστημονική επιμέλεια έκδοσης

Βασιλική Μάτζιου

*Καθηγήτρια Παιδιατρικής Νοσηλευτικής
Τμήμα Νοσηλευτικής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών*

ΑΘΗΝΑ 2021

Συγγραφή κειμένου

Δέσποινα Κουμπαγιώτη

Νοσηλεύτρια ΠΕ, MSc, PhD, Γενικό Νοσοκομείο Παίδων Αθηνών
“Παναγιώτη και Αγλαΐας Κυριακού”

Ελένη Ταμβάκη

Εξειδικευμένη Νοσηλεύτρια ΜΕΘ Παίδων, Κλινική Ερευνήτρια,
Great Ormond Street Hospital for Children

Ευφροσύνη Βλαχιώτη

RN, Ph.D, Προϊσταμένη Διεύθυνσης Νοσηλευτικής Υπηρεσίας Γενικό Νοσοκομείο
Παίδων Αθηνών Η Αγία Σοφία, Ακαδημαϊκή Υπότροφος Τμήμα Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ

Βαρβάρα Μπουτοπούλου

Νοσηλεύτρια ΠΕ, MSc, PhD, RN, Ακαδημαϊκή Υπότροφος Τμήμα Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ
Διευθύντρια Νοσηλευτικών Υπηρεσιών Ιασώ Παίδων

Εισαγωγή

Ανεπιθύμητα φαρμακευτικά συμβάντα

Ανεπιθύμητο φαρμακευτικό συμβάν θεωρείται κάθε ανεπιθύμητο συμβάν μετά από έκθεση σε φάρμακο που προκαλείται είτε από ακατάλληλη χρήση του φαρμάκου (φαρμακευτικό λάθος), είτε από οποιαδήποτε αντίδραση σε φάρμακο παρόλη την ορθή χρήση του (ανεπιθύμητη ενέργεια). Τα φαρμακευτικά λάθη αποτελούν την πιο συχνή κατηγορία λαθών στον κλινικό χώρο. Απόκλιση από τις βασικές αρχές χορήγησης των φαρμάκων και πρόκληση λάθους μπορεί να υπάρξει σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας χορήγησης των φαρμάκων.

Οι συστάσεις που προτείνονται από την Αμερικάνικη Παιδιατρική Ακαδημία (American Academy of Pediatrics, 2019) για τη μείωση των φαρμακευτικών λαθών σε παιδιατρικούς ασθενείς είναι:

- Η ανάπτυξη κουλτούρας ασφάλειας στον κλινικό χώρο.
- Η παροχή φροντίδας επικεντρωμένης στο παιδί και την οικογένεια (Patient-family centered care).
- Η συμβολή της τεχνολογίας μέσω αυτοματοποιημένων συστημάτων συνταγογράφησης, προετοιμασίας και χορήγησης των φαρμάκων.
- Η εκπαίδευση των επαγγελματιών υγείας στην ασφαλή διεξαγωγή της διαδικασίας χορήγησης των φαρμάκων.
- Η υιοθέτηση συστημάτων καταγραφής και αναφοράς φαρμακευτικών λαθών.
- Η διεπιστημονική προσέγγιση στη διαχείριση των φαρμακευτικών λαθών.

Σκοπός

Ο συγκεκριμένος οδηγός δημιουργήθηκε με σκοπό να παρέχει στο προσωπικό που συμμετείχε σε κάποιο ανεπιθύμητο φαρμακευτικό συμβάν την ευκαιρία να αναγνωρίσει και να αναλύσει τους παράγοντες που συντέλεσαν στην πρόκλησή του. Μέσα από αυτή την ανατροφοδότηση του συμβάντος, θα μπορέσουν τόσο οι εμπλεκόμενοι όσο και ο οργανισμός να αναγνωρίσουν και να εφαρμόσουν σύγχρονες διαδικασίες διερεύνησης και πρόληψης των.

Όφελος

Τα ανεπιθύμητα φαρμακευτικά συμβάντα αποτελούν δυσάρεστες καταστάσεις και προκαλούν έντονο άγχος στο εμπλεκόμενο προσωπικό. Η συγκεκριμένη διαδικασία παρέχει την κατάλληλη υποστήριξη μέσω της θετικής ανατροφοδότησης και διευκολύνει την ανάπτυξη και εφαρμογή απαραίτητων μελλοντικών δράσεων διαχείρισης των.

ΣΤΑΔΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΟΥ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ

Αλγόριθμος προσωπικής ανατροφοδότησης

Οδηγίες συμπλήρωσης

- Η συμπλήρωση του οδηγού να γίνεται όσο το δυνατόν πιο κοντά χρονικά στο συμβάν.
- Καταγραφή γεγονότων με ακριβή χρονολογική σειρά. Προσδιορισμός χρόνου και χώρου.
- Ταυτοποίηση ρόλων και αρμοδιοτήτων.
- Μη αναφορά σε ονόματα.
- Αντικειμενική προσέγγιση, αποφυγή υποκειμενικών παρατηρήσεων.
- Λεπτομερής αναφορά.
- Σε περίπτωση που στο συμβάν εμπλέκεται κλινικός εξοπλισμός πλήρης περιγραφή του εξοπλισμού και καταγραφή του σειριακού αριθμού.
- Περιγραφή συμπεριφορών, ενεργειών και δράσεων πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το τέλος του αναφερόμενου περιστατικού.
- Παράθεση τρόπων βελτίωσης της παρεχόμενης φροντίδας και εφαρμογή προγράμματος εκπαίδευσης για το σύνολο του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού του νοσηλευτικού τμήματος που συνέβη το φαρμακευτικό συμβάν και του νοσοκομείου.

1. Περιγραφή ανεπιθύμητου συμβάντος

Λεπτομερή περιγραφή της κατάστασης και των συνθηκών που οδήγησαν στο ανεπιθύμητο συμβάν και καταγραφή με ακριβή χρονολογική σειρά. Αποφυγή γενικών και υποκειμενικών περιγραφών όπως «είχαμε πολλή δουλειά» αλλά αντικειμενική περιγραφή της κατάστασης, όπως για παράδειγμα «κατά τη νυχτερινή βάρδια όλα τα κρεβάτια ήταν κατειλημμένα με δύο νοσηλευτές για 30 ασθενείς».

2. Αναγνώριση αιτιών πρόκλησης του συμβάντος

Αναγνώριση των αιτιών που οδήγησαν στο ανεπιθύμητο φαρμακευτικό συμβάν. Όχι αναφορά σε ονόματα προσωπικού και ασθενών.

3. Ανάλυση παραγόντων που συνέβαλαν στο ανεπιθύμητο συμβάν

Ανάλυση κάθε προβλήματος χωριστά και αναφορά στο ΓΙΑΤΙ συνέβη. Ποιοι παράγοντες συνέβαλλαν; Ποιες συμπεριφορές και ενέργειες οδήγησαν στο συμβάν. Αντικειμενική καταγραφή του γεγονότος χωρίς απόδοση ευθυνών ή κατηγοριών. Αναφορά σε επαγγελματικούς τίτλους και ρόλους και όχι σε ονόματα.

4. Επιπτώσεις του συμβάντος

Αναφορά στις συνέπειες του φαρμακευτικού συμβάντος για τον ίδιο, τον ασθενή, την οικογένειά του, τους συναδέλφους, το νοσοκομείο και άλλους εμπλεκόμενους. Γιατί πιστεύεις ότι συνέβη το ανεπιθύμητο γεγονός; Πιστεύεις ότι θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί; Αν ναι, πώς; Αν ήταν αναπόφευκτο γεγονός, υπάρχουν κάποιες συνέπειες που η σοβαρότητά τους θα μπορούσε να μειωθεί;

5α. Ανατροφοδότηση (για τον άμεσα εμπλεκόμενο)

Τι έμαθες από το συμβάν; Τι θα κάνεις διαφορετικά στο μέλλον;

5β. Ανατροφοδότηση για τη Νοσηλευτική Διεύθυνση /Νοσοκομείο

Τι πιστεύεις ότι πρέπει να βελτιώσει η νοσηλευτική υπηρεσία βάσει του συμβάντος; Τρόποι βελτίωσης και πρόληψης ανεπιθύμητων φαρμακευτικών συμβάντων.